

ZAŠTO NAM MINISTAR TOLUŠIĆ USKRAĆUJE ZNAČAJNE POTPORE?

Nizom Pravilnika od kojih je jedan na snazi mjesec dana, te drugim koji je u postupku savjetovanja, drugi čovjek Vade RH i ministar poljoprivrede Tomislav Tolušić, neretvanskim poljoprivrednicima želi uskratiti značajna financijska sredstva.

Po Pravilniku o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjerama ruralnog razvoja za 2019. godinu, koji je ministar donio 27. veljače 2019. godine, proizvođači mandarina, da bi ostvarili potporu za proizvodno vezana plaćanja moraju ispoštovati uvjet iz tablice 13. od minimalno 1000 (tisuću) stabala mandarina na površini od jednog hektara.

Tablica 13. Potpora za voće – minimalni sklop biljaka po ha

Vrsta/podloga	Minimalni sklop (biljaka po hektaru)	Vrsta/podloga	Minimalni sklop (biljaka po hektaru)
Jabuka/sjemenjak	200	Limun	500
Jabuka/MM 106	500	Naranča	800
Jabuka/M9	1800	Smokva	200
Kruška/sjemenjak	300	Bajam	200
Kruška/dunja	1250	Rogač	100
Šljiva/P.c.mirobalana	300	Šipak	300
Trešnja/P. avium	120	Borovnica	1900
Trešnja/P. mahaleb	150	Brusnica	35000
Trešnja/Colt	500	Kupina	2500
Trešnja/Gisela	1000	Malina	4000
Višnja	300	Kesten	150
Breskva i nektarina	500	Ribiz	2500
Marelica	280	Ogrozd	2000

Lijeska	300	Jagoda	30000
Orah	100	Aronija/ vlastiti korijen	1600
Mandarina	1000	Haskap	1650
Kivi	500	Divlja ruža	1650
Drijen	400	Bazga	400

Poznato je da je prosječan sklop mandarina oko 800. U Nacionalnoj strategiji za održive operativne programe PO u sektoru voća i povrća se navodi sljedeće: Prema gustoći nasada u 2017. godini 1.713 ha su bili nasadi sa 750 i više stabla/ha, 7 ha su bili nasadi s 500 do 749 stabla/ha, 1 ha su bili nasadi s 250 do 499 stabla/ha i 0,16 ha nasad s manje od 250 stabla/ha.

Nadalje, isti Pravilnik kao uvjet za ostvarivanje prava na PVP navodi minimalnu površinu voćnjaka (tako i mandarina) od 2 Ha. Iznos potpore za voće je 230€/Ha (Agroklub).

Ako pogledamo podatke iz Prikaza podataka iz ARKOD baze podataka na dan 31.12.2018., dolazimo do podatka da je na području grada Opuzena 778 PG-a koji obrađuju manje od tri hektara, a ukupno obrađuju 842 Ha. To znači da jedno poljoprivredno gospodarstvo prosječno obrađuje 1,21 Ha. Nadalje, ukupno je 41 PG veće od 3 Ha i svi zajedno obrađuju 189 Ha, što prosječno daje 4,60 Ha po PG-u.

Na području općine Slivno 371 PG obrađuje manje od 3 Ha, a ukupno obrađuju 421 Ha, što čini prosječno 1,14 Ha po gospodarstvu. Što se tiče PG-ova većih od tri hektara u općini Slivno je 18 PG-a obrađuje 102 Ha, što čini 5,67 Ha po gospodarstvu.

Dakle, teoretski, samo 5% PG-a na području grada Opuzena i 4,6% PG-a na području općine Slivno, ima pravo na PVP, a vjerojatno ni oni ukoliko ne ispunjavaju uvjet iz tablice 13. o minimalnom sklopu od 1000 mandarina na hektar.

Iz svega gore navedenog možemo zaključiti da velika većina, barem 95% svih PG-a na području grada Opuzena i općine Slivno ili nitko neće ispuniti uvjete iz Pravilnika i neće ostvariti sredstva za PVP.

Stoga tražimo od ministra poljoprivrede da hitno krene u postupak izmjene Pravilnika o provedbi izravne potpore poljoprivredi i IAKS mjerama ruralnog razvoja za 2019. godinu.

Predlažemo smanjenje u tablici 13. sa 1000 na 400 za mandarine, te izmjenu članka 41.st.2. da se riječ 'dva' zamjeni riječima 'jedan' ili 'pola'.

Drugi Pravilnik kojim ministar želi uskratiti sredstva je u postupku savjetovanja pod nazivom prijedlog Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta. Naime, u članku 8. se navodi sljedeće:

Dokazi o vlasništvu ili posjedu su: izvadak iz zemljišnih knjiga, izvadak iz katastra, ovjereni ugovori o zakupu, dugogodišnjem zakupu, davanju na korištenje izravnom pogodbom, privremenom korištenju, prodaji, koncesiji ili plodouživanju, služnosti šumskog zemljišta ili darovanju, pravomoćna sudska odluka, drugo pravomoćno rješenje nadležnog tijela i drugo.

Na području grada Opuzena i općine Slivno postoji veliki broj poljoprivrednih proizvođača koji nemaju i neće moći ishoditi dokaze iz članka 8. Jedan dio se odnosi na državno poljoprivredno zemljište, drugi dio se odnosi na zemljište koje je vraćeno prijašnjim vlasnicima, a gdje su u međuvremenu podignuti voćnjaci mandarina, a treći dio na suvlasništvo, gdje je u posjedovnom listu pod 1. upisana Republika Hrvatska, a po 2. fizička osoba – korisnik zemljišta.

Pa nisu poljoprivrednici krivi što država kroz proteklih 20-tak godina nije riješila zemljišne knjige i raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem. Nismo mi proizvođači hrane zadušeni za sređivanje zemljišnih knjiga i provođenje agrarne politike. Niti nam je struka, niti to znamo raditi. Mi radimo svoj mukotrpan i težak posao, a molimo državnu administraciju da ona radi svoj.

Kao podatak o površinama pod mandarinama, u zadnje vrijeme, često se koristi brojka od 1.721 Ha iz 2017.godine. Danas u dolini Neretve pod mandarinama je zasađeno oko 2.200 Ha. Razlika od cca 500 Ha je upravo zbog nemogućnosti upisa svih površina u ARKOD.

Nažalost, ARKOD zamišljen kao evidencija korištenja poljoprivrednog zemljišta sa svrhom da znamo što i koliko čega proizvodimo nije zaživjela. Mi danas nemamo podatak koliko je površina pod mandarinama, koliko pod kupusnjačama, lubenicama i drugim povrtlarskim

kulturama, a Svjetska banka radi strategiju razvoja Hrvatske poljoprivrede. Sa kojim podacima i kojim ciljem?

Zašto Ministarstvo poljoprivrede i ministar ne žele otvoriti ARKOD za upis svih površina koje se koriste? Zašto ne želimo znati što i koliko čega proizvodimo? Zašto brišemo parcele iz ARKOD-a, umjesto da upisujemo stvarne? Je li razlog zbog referentne godine i što se manje upiše, manje ćemo i dobiti iz proračuna EU? Radi li ministar Tolušić istu griješku kao i bivši ministar Jakovina? Hoće li ministar, njegovi pomoćnici i državni tajnici zbog toga biti nagrađeni, zaposlenjem u Svjetsku banku ili neku drugu EU instituciju? Je li cilj ove Vlade RH dokrajčiti Hrvatsku poljoprivredu? Sve su ovo pitanja koja proizlaze iz razmišljanja potaknutih izradom gore spomenutih Pravilnika.

U dolini Neretve je poznato i zna se tko koje zemljište obrađuje. Svi mi znamo tko nam je susjed – mrgindžija.

Vezano na sve gore navedeno, tražimo od ministra poljoprivrede da otvori ARKOD za upis svih parcela koje nisu upisane te da doradom članka 8. prijedloga Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta omogućí upis svima bez obzira na to imaju li dokaze iz članka 8. ili ne. Ako se prilikom novih katastarskih izmjera uz svjedoke moglo ostvariti pravo vlasništva nad zemljištem, smatramo da je isto prihvatljivo i za ostvarenje prava posjeda i upis u evidenciju uporabe poljoprivrednog zemljišta. Ovo je temeljni podatak koji svaka uređena država mora imati, kako bi mogla strateški planirati i razvijati vlastitu poljoprivredu.

Prijedlog Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta, želimo nadovezati i na prijedlog Pravilnika o provedbi programa potpore za proizvođače mandarina za 2019.godinu.

Prije svega pozdravljamo napore Ministarstva poljoprivrede za iznalaženje načina potpore sektoru agrumarstva u Republici Hrvatskoj.

Međutim, ukoliko ne dođe do izmjene u prijedlogu Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta, sadašnje nestvarne površine od 1.721 Ha pod mandarinama će

biti još manje iza 01.listopada 2019., kada se izvrši brisanje parcela iz ARKOD-a zbog nedostavljanja dokaza iz članka 8. Pravilnika o evidenciji uporabe poljoprivrednog zemljišta.

U nacrtu prijedloga programa potpore za proizvođače mandarina za 2019. Godinu se navodi da je u proizvodnji oko 2.000 Ha pod agrumima te da na mandarine otpada 95%, tj. oko 1.900 Ha. Nadalje se navodi kako je za navedenu mjeru osigurano 10.000.000 kuna. Prijedlog Pravilnika o provedbi programa potpore za proizvođače mandarina za 2019.godinu. u članku 4. navodi iznos do 7.000 Kn po hektaru, a iznos potpore se utvrđuje razmjerno površinama pod mandarinom upisanima u ARKOD sustav Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju.

Jednostavnim matematičkim operacijama dolazimo do izračuna da će ovom mjerom biti obuhvaćeno svega 1.428 Ha pod mandarinama. Znači li to da se već sada planira umanjenje podatak iz ARKOD-a, odnosno da se planira dodatno brisanje cca 300 hektara iz ARKOD sustava? Što ćemo sa razlikom od cca 800 hektara pod mandarinama za koje neće biti sredstava ili će biti izbrisane iz evidencije? Radi li se o zavaravanju i obmani proizvođača mandarina?

Vezano na sve navedeno tražimo od Vlade RH da poveća alokaciju sredstava za program potpore za proizvođače mandarina za 2019.

Također tražimo od Ministarstva poljoprivrede i ministra poljoprivrede i potpredsjednika Vlade RH, da učini sve potrebne radnje oko usklađivanja svih navedenih Pravilnika i prijedloga Pravilnika te zajamči proizvođačima mandarina potporu kroz program od minimalno 15.000 Kn po hektaru.

Uz navedeni program, koji ima više benefita, smatram potrebnim još jednom napomenuti mjeru povlačenja sa tržišta za slobodnu distribuciju.

Kao mjera suzbijanja širenja mediteranske voćne muhe *Ceratitis capitata*, uz SIT tehniku, najkvalitetnija se pokazala mjera potpunog ubiranja ploda mandarina sa stabla. Dakle, cjelovitom berbom, koja će rezultirati dobro organiziranim tržištem, pravovremenom

berbom i nizom drugih činitelja, najkvalitetnije ćemo spriječiti mogućnost širenja ovoga karantenskog štetnika. Godine, kada dio uroda ostane na stablu ili ispod njega, predstavlja ogroman potencijal za zarazu u sljedećoj godini. Naravno da to nije želja proizvođača, dapače suprotno, stoga molimo ozbiljan pristup navedenom problemu. Poznato je da je i u Ruskoj Federaciji *Ceratitis capitata* na listi karantenskih štetnika. Budući da se u narednom periodu očekuju aktivnosti po ovoj temi, molimo poduzeti sve potrebno.

U strukturi berbe mandarina uvijek je 20-tak posto plodova koji nisu najkvalitetniji i nisu trgovcima prihvatljivi za daljnju prodaju i stavljanje na policu, uz navedenu mjeru svakako bi trebalo uvesti mjeru povlačenja proizvoda sa tržišta za slobodnu distribuciju, o čemu smo već više puta pisali. Napominjemo, da su Španjolski proizvođači agruma ovu mjeru koristili ove godine, također iz nacionalnog ili regionalnog proračuna u iznosu od 12,5 milijuna €. Ovom mjerom bi također pridonijeli cjelokupnom ubiranju plodova mandarina sa stabala.

Nadalje, osjećamo potrebnim još jedan put naglasiti da iznos od 10 milijuna kuna, koliko se planira za program potpore, nije dovoljan i traži puno više.

Koristimo priliku ponovno naglasiti lošu gospodarsku i socijalnu situaciju u dolini Neretve. Nažalost, poljoprivreda je dolini Neretve ostala jedini pokretač gospodarstva, ali taj pokretač je izuzetno slab, umoran, ostario i treba ozbiljnu pomoć od mjerodavnih institucija. Stoga još jedan put apeliramo na Ministarstvo poljoprivrede i Vladu RH, da stanje u poljoprivredi doline Neretve shvati ozbiljno te isplanira i provede mjere za spas poljoprivredne proizvodnje u dolini Neretve.

Predsjednik Udruge proizvođača agruma i povrća 'Neretvanska mladež':

mr.sc. Željko Bjeliš, dipl.ing.agr.